

लोकमत

पुणे, सोमवार, दि.१९ जुलै २०२१

संतसाहित्य पाठांतराचे नसून आचरणाचे शिक्षण

डॉ. अभय टिळक : एमआयटीच्या भारतीय

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पुणे : जीवनाची पायाभरणी शालेय शिक्षणातून होत असल्याने त्यात संत साहित्याचा मोठ्या प्रमाणात समावेश करावा. तसेच संत साहित्य हे पाठांतराचे नाही तर आचरणाचे शिक्षण आहे, असे मत श्री ज्ञानेश्वर महाराज संस्थान समितीचे प्रमुख विश्वस्त डॉ. अभय टिळक यांनी व्यक्त केले.

एमआयटी वर्ल्ड पीस युनिव्हर्सिटी आणि श्रीक्षेत्र आळंदी-देहू परिसर विकास समितीच्या वतीने आयोजित भारतीय संतसाहित्य उच्चशिक्षण परिषदेत 'भारतीय शिक्षण अभ्यासक्रमात भारतीय संत गौण का?' या विषयावरील सत्रात. अभय टिळक बोलत होते.

कार्यक्रमास कीर्तनकार व प्रवचनकार ह.भ.प. चैतन्य महाराज देगलूरकर, एसएनडीटी विद्यापीठाच्या माजी कुलगुरू डॉ. शशिकला वंजारी, रामटेक येथील संस्कृत विद्यापीठाचे

कुलगुरू डॉ. श्रीनिवास वरखेडी, एमआयटीचे संस्थापक अध्यक्ष डॉ. विश्वनाथ कराड, प्र.कुलगुरू डॉ. मिलिंद पांडे, डॉ. संजय उपाध्ये आदी उपस्थित होते.

डॉ. अभय टिळक म्हणाले, रोजच्या जीवनात संतांचे स्थान काय आहे, हे पाहणे गरजेचे आहे. शिक्षण व्यवस्थेत संत साहित्यांचे प्रतिबिंबित होत नाही. रोजच्या जीवनात संतांचे विचार डोकावतात का? सर्वांनी हे पाहावे. तसेच समता, प्रेम, सामंजस्य व बंधुभाव हे स्व-या अर्थाने मानवी जीवन आहे. हे मूल्यशिक्षण पद्धतीत पर्याय म्हणून ठेवले आहे. डॉ. शशिकला वंजारी म्हणाल्या, संतांनी धर्म, अर्थ, काम आणि मोक्ष यांची योग्य व्याख्या केली आहे. जीवनात याचा उपयोग कसा करावा हे शिकविले. पण काळाच्या ओघात हे सर्व विसरले आहे. सद्यस्थितीत मूल्य संवर्धनाची खूप गरज आहे. त्यासाठी संत साहित्याचा समावेश शिक्षणात प्रखरतेने करावे.

पुणे, सोमवार, दि.१९ जुलै २०२१

Latest News PUNE

धर्माने विज्ञानाकडे पाहण्याचा दृष्टीकोन बदलविला - डॉ. रामचंद्र देखणे

July 19, 2021 | maharanashtrakomanch | 0 Comments | एमआयटी वर्ल्ड विल युनिव्हर्सिटी, डॉ. रामचंद्र देखणे, डॉ. सदानंद मोरे, भारतीय संतसाहित्य उच्चशिक्षण परिषद

पुणे :- " धर्माने विज्ञानाकडे पाहण्याची दृष्टी बदलविली. पण ही दृष्टी परिघर्तन करण्यासाठी संत साहित्याचे खूप मोठी योगदान आहे. ज्या दिवशी संत साहित्याकडे पाहण्याचा आमचा दृष्टीकोन बदलत त्यावेळेस तत्वज्ञ संताना धार्मिक कोणी ठरविले याचे उत्तर मिळेल." असे विचार विद्यावाचस्पती व संतसाहित्याचे गाढे अभ्यासक डॉ. रामचंद्र देखणे यांनी व्यक्त केले.

एमआयटी वर्ल्ड विल युनिव्हर्सिटी, पुणे आणि श्रीक्षेत्र आळंदी-देहू परिसर विकास समिती, आळंदी, यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित 'भारतीय संतसाहित्य उच्चशिक्षण परिषदे' च्या तिसऱ्या दिवसाच्या ' आमच्या तत्वज्ञ संताना धार्मिक कोणी ठरविले?' या विषयावरील सनात ते बोलत होते.

अध्यक्षस्थानी विद्यावाचस्पती व संतसाहित्याचे अभ्यासक ह.भ.प. श्री तुकाराम महाराज गरुड ठाकुरबुवा देठणेकर हे होते. यावेळी हरिद्वार येथील परमपूज्य अनंतश्री विभूषित महामंडलेश्वर श्री श्री १००८ ईश्वरानंद ब्रह्मचारी श्री उत्तमरवानीजी महाराज, प. वसंत गाडगीळ, डॉ. सदानंद मोरे, डॉ. विजयकुमार फड आणि ह.भ.प. संजय महाराज धोंडगे हे उपस्थित होते.

तसेच, एमआयटी डब्ल्यूपीपूवे संस्थापक अध्यक्ष प्रा. डॉ. विश्वनाथ दा. कराड, प्र कुलगुरू डॉ. मित्तिद पाडे, कुतसचिव डॉ. प्रशांत दवे आणि डॉ. संजय उपाध्ये हे उपस्थित होते.

डॉ. रामचंद्र देखणे म्हणाले, " धार्मिक हा सांप्रदायिक शब्द आहे. संत साहित्यात धर्म हा शब्द आलेला आहे. परंतु ते कालानुरूप वेगवेगळ्या अर्थाने त्यांना मांडण्यात आले आहे. पाश्चात्यात धर्म शब्द तेवढा रूढ नाही. आपल्याकडे धर्म हा सांप्रदायिक ज्ञाना, नियम, कर्तव्य, आचार हे धर्माचे खरे तत्व त्यातच वैदिक धर्म असे ही म्हणू शकतो. संतानी स्वधर्माला धर्म असे संबोधिले आहे. सर्वांतून मुक्त झालेला विवेकवाद म्हणजे धर्म. साहित्याचा अभ्यास केल्यास संत हे पुरोगामी, भावदर्शी, विज्ञानवादी विचारांचे दिसतात. तसेच सर्व संतांचे साहित्य हे भगवत गीतेवर आधारित आहे. राज्यामध्ये ज्या वेळेस सुधारकवादाची परंपरा निर्माण झाली. त्यानंतर साहित्याच्या ओघात तत्वज्ञ संत झाले. तसे पाहिले तर तत्वज्ञ हे वेगळे आहेत आणि पूजनीय आहे ती भक्ती."

डॉ. सदानंद मोरे म्हणाले, " पाश्चात्यांमध्ये वेगवेगळ्या धर्मांमध्ये तत्वज्ञानाचा अधिक प्रभाव दिसतो. या देशात वेदाला धर्म मानावचे का नाही एक प्रश्न आहे. गीतेमध्ये धर्माचा वेगवेगळ्या अर्थाने मांडल्या गेले आहे. त्यात सर्वोत्कृष्ट धर्म म्हणजे परमात्माचे रक्षण करणे. संतांचा भगवत धर्म आहे. त्यानुसार त्यांनी आपले तत्वज्ञान जगारासोर मांडून मानव कल्याणाचे व रक्षणाचे सार्थ सांगितले आहे. त्यामुळेच असे म्हणता येईल की समाजातील एका वर्गाने संताना धार्मिक केले आहे."

तुकाराम महाराज गरुड ठाकुरबुवा म्हणाले, " धर्म हा शब्द कर्तव्य प्रदान आहे. संतांचे वाङ्मय हे सर्व जगाचे कल्याण करणारे आहे. त्यांनी कधीच एका घटकाचा नाही तर संपूर्ण मानवजातीच्या सुखाचा विचार केला आहे. आज मानवाने जी वैज्ञानिक प्रगती केली आहे ती विनाशाकडे घेऊन जाणारी आहे. त्याने मानवी मनाचे अधपतन केले आहे. मनुष्यामध्ये जेव्हा विकार वाढतात त्यावर नियंत्रण कसे मिळवावे हे गीता शिकविले. त्यामुळेच विज्ञानपेक्षा अधात्माचा विकास हाच सृष्टीचा व संपूर्ण मानवजातीचा खरा विकास करेल."

डॉ. विजयकुमार फड म्हणाले, " ज्ञानमध्ये धारण असून प्रजेचे खरे रक्षण होते तोंच खरा धर्म होय. असा धर्म हा सर्व मानवासाठी असतो. ज्ञानेश्वरीत पहिला श्लोक धर्म आणि शोचटी नीती हा शब्द उच्चरला गेला आहे. ज्ञानेश्वर महाराजांनीही धर्म आणि नीती नियमांची गोळा बेरीज केले आहे. आज समाजाला धार्मिक या शब्दाचा अर्थ कळता नाही म्हणूनच वाद निर्माण झाले आहेत. धार्मिक शब्द हा उपहारात्मक प्रचलितेने वापरला गेला आहे. त्यामुळेच अधमीयानी धर्म शिकवू नये."

जनसंपर्क विभाग, माईस एमआयटी, पुणे.